ABAADI ONLINE WEEKLY

د اقتصادي او ټولنیزو مسایلو په برخه کې

د ریاست الوزراء اقتصادي معاونیت خبري اوونیزه

ابادي اوونیزه

هفته نامه آبادی

ګڼه: ۳۱ | مسلسل نمبر: ۱۲۱

پنجشنبه، د جمادی الأولی ۱۵مه، ۱۴۴۷هـ.ق کال

سرلیکنه

په افغانستان کې مرګوني طبیعي پېښې له لسیزو راهیسې هر کال له افغانانو قرباني اخلي او ترڅنګ یې د دغسې پېښو له کبله زیانمن شوي او بې ځایه کېدونکي خلک هم له خورا زیاتو ستونزو سره مخ وي. افغانستان هم له طبیعي پېښو څخه د زیان‌منونکو هېوادونو په قطار کې قرار لري. دغو آفتونو د هېواد زیربناوې، اقتصاد او د هېوادوالو ورځنۍ چارې له جدي ستونزو سره مخ کړې دي.

زموږ په هېواد کې تقریبا هر کال طبیعي افتونه لکه زلزلې، سېلابونه او ورته نورې پیښې رامنځته کیږي چې له امله یې هېوادوالو ته ځاني او مالي زیانونه اوړي. خو په دې وروستیو کلونو کې موږ او تاسو د نورو طبیعي افتونو ترڅنګ په پکتیکا، هرات، کونړ او اوس د هېواد په شمال کې د سمنګان او شاوخوا ولایتونو کې د خونړیو زلزلو شاهدان یوو. په دې زلزلو کې زرګونو هېوادوالو ته مرګ ژوبله واوښته، کورونه یې یا خو په بشپړ ډول ویجاړ او یا هم څه نا څه زیانمن شول. د پیښې له رامنځته کېدو وروسته بیا له زیانمنو او د اوښتو زیانونو په برخه کې پر وخت همکاري او مرسته د حکومتونو مسوولیت دی. د الله پاک فضل او کرم دی چې په افغانستان کې اوسمهال داسې یو خواخوږی نظام او زړه سواندي مشران د واک په ګدۍ ناست دي، چې نه یوازې ټول هېوادوال یې د یووالي په تغر سره راټول کړي دي، بلکې د طبیعي پیښو د رامنځته کېدو پرمهال یې په چټکۍ سره د پیښو ځای ته ځان رسولی او پر وخت یې د زیانمنو لاسنیوی کړی دی. که موږ د پکتیکا بیا د هرات او کونړ او اوس د سمنګان په ولایت کې د زلزلې رامنځته کېدو پیښو ته وګورو، د مالي او ځاني زیان کچه یې لوړه وه، خو د اسلامي امارت د مسوولینو په هلو ځلو دغه زیانونه په ښه ډول مدیریت شول. په دې برخه کې نه یوازې اړوندې ادارې د طبیعي پیښو له امله د زیانمنو لاسنیوی کوي، بلکې د اسلامي امارت مسوولین هم د پیښې ځای ته ورغلي دي. له دې مسوولینو څخه یو هم د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند دی. د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال د پکتیکا، هرات، کونړ او اوس سمنګان ولایت ته سفر وکړ او هلته یې د زلزلې له امله له زیانمنو شویو هېوادوالو سره وکتل او خپله خواخوږي او غم‌شریکي یې ورسره وکړه. د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال په دې ټولو ولایتونو کې له زیانمنو هېوادوالو سره د دوی د سرپناه جوړولو په برخه کې ژمنه وکړه چې پکتیکا او هرات ولایت کې دغه ژمنې عملي او ډېری زیانمن هېوادوال د سرپناه څښتنان شول. د کونړ او سمنګان په ولایتونو کې یې هم زیانمنو خلکو ته ډاډ ورکړ چې له دوی سره به د نغدي مرستو ترڅنګ د دوی د سرپناه جوړولو په برخه کې هم مرسته او همکاري کوي. لنډه دا چې اوسمهال موږ داسې نظام او مشران لرو چې شپه او ورځ د هېواد د پرمختګ او دهېوادوالو د مرستې له پاره هلې ځلې کوي. دا هلې ځلې به رنګ راوړي او افغانستان او افغانان به په هره برخه کې د پرمختګ ترڅنګ، د هوسا او سوکاله ژوند څښتنان کیږي. ان‌شاءالله

محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د سمنګان ولایت له زلزله ځپلو سره خواخوږي او غم شریکي وکړه

۲ صفحه

محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د سمنګان له والي سره وکتل

۲مه صفحه

د اریانا افغان هوایي شرکت د هوایي کارګو له لارې في کیلو صادراتي سوداګریز توکي په یو ډالر انتقالوي

۳مه صفحه

محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د سمنګان ولایت له زلزله ځپلو سره خواخوږي او غم شریکي وکړه

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د روان ۱۴۰۴ لمریز کال د عقرب میاشتې په ۱۴مه نېټه سمنګان ولایت ته سفر وکړ او هلته یې د زلزلې له امله له زیانمنو شویو هېوادوالو سره د خواخوږۍ په موخه لیدنه وکړه. د ریاســت‌الوزراء اقتصادي مرستیال په زلزله کې د شهیدانو روح ته دعا وکړه، د شهیدانو

کورنیو ته یې تسـلیت وواېه، ټپیانو ته یې د عاجلې روغتیا هیله وکـړه او ځان یې د هغوی په غم کې شریک وباله. محترم ملا صاحب زیاته کړه، اسـلامي امارت ستاسي تر څنګ ولاړ دی او ډاډ درکوي چې د خپلو ټولو امکاناتو په چوکاټ کې به د سرپناه جوړولـو، کورونو ابادولو او ځینو نورو برخو کې شته ستونزو ته رسېدنه وکړي.

محترم ملا صاحب له ټولو هغو خیریه بنسټونو، سوداګرو او هېوادوالو څخه مننه وکړه، چې په دې سخت وخت کې یې له زلزله ځپلو سره مرسته کړې ده. حاجي ملا صاحب یوځل بیا هم پر ټولو شـتمنو هېوادوالو، سوداګرو او نړیوالو خیریه بنسـټونو غږ وکړ، چې د دې دردونکې پېښې له قربانیانو او زیانمنو کورنیو سره مرسته وکړي.

محترم ملا عبدالغني برادر اخوند سـمنګان ولایت ته نغدي مرسـتې هم ورې دي، چې زیانمنو شویو هېوادوالو ته به د کورونو ابادولو، سرپناه جوړولو، د ټپیانو درملنې او نورو برخو کې د ستونزو د حل لپاره د سمنګانو ولایتي مسوولینو له لوري په شفاف ډول ووېشل شي.

محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د سمنګان له والي سره وکتل

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرسـتیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند سـمنګان ولایت ته د خپل سفر پرمهال د روان ۱۴۰۴ لمریز کال د عقرب میاشتې په ۱۴مه نېټه د سمنګان له والي محمد شـعیب رسـالت او د زلزله ځپلو ستونزو ته رسیدنې له پاره د ټاکل شوو کمېټو له مسوولینو سره د ولایت په مقام کې وکتل. د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال په

مختلفو برخو کې د ټاکل شـوو کمېټو له مسوولینو څخه د دوی اړوندو برخو کې د ترسره شوو کړنو راپورونه وغوښتل. د یادو کمېټو مسـوولینو په خپلو راپورونـو کې وویل، تر دې مهاله یې د زلزلـې له امله ټولو زیانمنو شـوو هېوادوالو ته لومړني خوراکي توکي، دارو درمل، البسه، خیمې او د سرپناه اړین توکي رسولي. هغوی زیاته کړه، د سطحي ټپیانو عاجله درملنه شوې او هغوی چې اوږدې درملنې ته اړتیا لري، نغدي مرستې ورسره شوې دي.

محترم ملا صاحب د یادو کمېټو له ترسره شوو کارونو څخه مننه وکړه او له هغوی څخه یې په ټینګار سره وغوښتل چې ژر تر ژره د سـمنګان ولایت په ټولو زلزله ځپلو سیمو کې د شهیدانو، ټپیانو، په بشپړ ډول د نړېدلو کورونو او په نیمه ډول د زیانمن شوو کورونو سروې بشپړه کړي او پر زیانمنو خلکو د اسـلامي امارت له لوري په پام کې نیول شوې مرستې په شفاف ډول ووېشي.

په سمنګان ولایت کې د وروستۍ زلزلې له امله ۱۳ هېوادوال شهیدان او ۳۴۴ ټپیان شوي دي. دغه راز ۴۱۹ کورونه او ۱۲ جوماتونه په بشـپړ ډول نړېدلي او ۵۹۳ کورونه په نیمه ډول زیانمن شوي دي.

ABAADI ONLINE WEEKLY

د اقتصـادي او ټـولنیزو مسایلــو په برخــه کــې
د ریاسـت الوزراء اقتصادي معاونیت خبري اوونیزه

ابادي

د اریانا افغان هوایي شرکـــت د هوایي کارګو له لارې فی کیلو صادراتي سوداګریز توکي په یو ډالر انتقالوي

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په مشرۍ د روان ۱۴۰۴ لمریز کال د عقرب میاشـتې په ۱۳مه نېټه په مرمرینه مانـۍ کې د اړوندو وزارتونو او ادارو له مسوولینو سره د هوایي کارګو له لارې

بهرنیو هېوادونو ته د افغانستـان د سـوداګریزو توکو په ځانګړې توګه د وچو او تازه میوو د صادراتو په اړه دوهمه تعقیبي غونډه ترسره شوه.

د غونډې په پیل کې د اړوندو وزارتونو او ادارو مســوولینو پــه لومړۍ غونډه کې د ورسـپارل شــوو کارونو راپورونه وړاندې کړل. د یادو راپورونو له وړاندې کولو وروسـته د اریانــا افغان هوایي شرکت ته هدایت وشــو، چې له دې وروســته فی کیلو صادراتي سوداګریز توکي په یو ډالر او فی کیلو وارداتي سـوداګریز توکي په ۸۰ سـېنټه انتقال کــړي. همدارنګه د مالیې او ترانســپورټ او هوایي چلند وزارتونو ته هدایت وشو، چې د اریانا افغان هوایي شرکت ته په خپلو فیســونو کې ۹۰ سلنه تخفیف ورکړي. د اریانا افغان هوایي شرکت ته همداراز هدایت وشو، چې څومره ژر ممکنه وي یوه کارګو الوتکه هم وپېرې.

د کان کیندنـــې پروژو کې له کورنیـــو سرچینو څخه د ګټې اخیستنې پالیسی مسوده د تایید وړ وبلل شوه

د اقتصادي کمېسـیون د تخنیکي کمېټې نوبتي غونډه د روان ۱۴۰۴ لمریز کال د عقرب میاشتې په ۱۲مه نېټه په مرمرینه مانۍ کې ترسره شوه. دې غونډې ته د کانونو او پټرولیم وزارت له لورې د کان کیندنې پروژو کې له کورنیو

سرچینو څخه د ګټې اخیسـتنې پالیســی مسوده د بحث لپاره وړاندې شــوه. له هراړخیزې ارزونې وروســته یاده مسوده د تایید وړ وبلل شوه او د نهایي تصمیم نیونې لپاره اقتصادي کمېسیون ته راجع شوه.

د دې پالیســی په تطبیق سره به د کان کیندنې برخې د کاري ځــواک فني او حرفوي مهارتونــه لوړ شي، د کان کیندنې په پروژو کې به دوامداره کاري فرصتونه رامنځته شي، د کان کیندنــې په پروژو کې به لــه کورنیو سرچینو څخه ګټه اخیســتنه زیاته او پر وارداتو به تکیه راکمه او همداراز به د کورنیو صنایعو او ســیمه ییز اقتصاد ودې ته زمینه برابره شي.

همداراز په دې غونډه کې د یوشــمېر نورو موضوعاتو په اړه هــم بحث ترسره او په اړه یــې اړوندو ادارو ته لازمې سپارښتنې وشوې.

د پانګونې بین‌الوزارتي کمېټې د پانګونې پر یوشمېر طرحو بحث وکړ

د پانګونــې بین‌الوزارتي کمېټې نوبتــي غونډه د روان ۱۴۰۴ لمریز کال د عقرب میاشــتې په شــپږمه نېټه په مرمرینه مانۍ کې ترسره شــوه. دې غونډې ته په کابل ښــار کې د ځمکتلي سوداګریز مارکېټ او سوداګریز ورزشي کمپلکــس جوړولو او همداراز په بلخ ولایت کې د ســوداګریز مارکــېټ جوړولــو طرحې د بحــث لپاره وړاندې شــوې. له مفصل بحث وروســته یادې طرحې اړوندو وزارتونو او ادارو ته راجع شــوې او مسوولینو ته یې سپارښتنه وشــوه، څو د یادو طرحو هراړخیزه ارزونه تــرسره او راپورونه یې په ټاکلي وخــت د پانګونې بین الوزارتي کمېټې ته وړاندې کړي.

ABAADI ONLINE WEEKLY

د اقتصـــادي او تـــولنیزو مسایلـــو په برخـــه کـــې
د ریاســـت الوزراء اقتصادي معاونیت خبري اوونیزه

اوونیزه
ابادي
هفته‌نامـه آبـادی

د پانګونې بین‌الوزارتي کمېټې په نوبتي غونډه کې د پانګونې پر یوشمېر طرحو بحث وشو

د پانګونې بین‌الوزارتي کمېټې نوبتي غونډه د روان ۱۴۰۴ لمریز کال د عقرب میاشتې په دیارلسمه نېټه په مرمرینه مانۍ کې ترسره شوه. دې غونډې ته د هېواد د اقتصادي ودې له پاره د ستراتیژیک چوکاټ جوړولو طرحې په تراو ټاکل شوې کمیټې خپل راپور وړاندې کړ.

همدارازپـــه دې غونډه کې د پانګونې پر یو شـــمېر نورو طرحو هم بحث وشو.

اخبـــار اقتصـــادی هفتـــه

وزارت صنعت و تجارت: ۲۰ محصول، ۷۱ درصد صادرات افغانستان را تشکیل می‌دهد

وزارت صنعت و تجارت می‌گوید که افغانســـتان در حال حـــاضر ۲۰ قلم عمـــده صادراتـــی دارد که ســـالانه به کشورهای همســـایه، منطقه و جهان صادر می‌شود . به گفته مسؤلین این وزارت، پنبه، انجیر خشک، کشمش، هنگ و تخم آن، زغال‌سنگ، پیاز تازه و خشک، رومی، ســیب، مغز پســـته و بادام، انار، زعفران، زیره، انگور، ســنگ‌های معدنـــی، سرب، مشروبـــات غیرالکولـــی، نوشیدنی‌های انرژی‌زا و آب‌میوه از جمله این محصولات اند. آخندزاده عبدالسلام جواد، سخنگوی وزارت صنعت و تجارت، در این باره گفت: "این ۲۰ قلم محصول که ۷۱ درصد از کل میزان صادرات کشور را تشکیل می‌دهد، به کشورهای گونه‌گون همسایه، منطقه و جهان صادر شده است." از سوی دیگر، مســـؤلین اتاق تجارت و سرمایه گذاری می‌گوید که این نهاد تلاش‌های گســـترده‌ای را برای بازاریابی محصولات زراعتی افغانســـتان آغاز کرده است. به گفته مســـؤلین این اتاق، کشـــورهای خلیج، آســـیای میانه و اروپا اکنـــون بازارهای مناســـبی برای صادرات این محصولات به شمار می‌روند. جان آقا نوید، سخنگوی اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری، در این باره می گوید: "اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان همواره تلاش کرده و از اعضای خود خواســـته تا با کشـــورهای مختلـــف روابط نیک تجاری داشـــته باشـــیم، بازارهای کشورهای دیگر را هم ارزیابی کنیم تا محصولات خود را به آن کشـــورها صادر کنیم." وسیم صافی، رییس هیات عامل اتـــاق زراعت و مالداری، در ایـــن باره می‌افزاید: "مراکز پروســـس را ما باید ایجـــاد کنیم تا در آن‌ها تمام محصولاتی که می‌آید پروسس و بسته‌بندی شود و از آن جا بارگیری شـــود تا بتوانیم معیارهای جهانی را تکمیل و صادرات را انجام بدهیـــم." آگاهان اقتصادی می گویند که توسعه پروســـس، ارتقای کیفیت و رعایت معیارهای بین‌المللـــی می‌تواند نقش مهمـــی در افزایش درآمدهای صادراتی، ایجاد فرصت‌های شغلی و کاهش وابستگی به واردات ایفا کند.

تمدید معافیت هند از تحریم‌های بندر چابهار؛ فرصت تازه برای تجارت افغانستان

چابهار، یکی از مهم‌ترین مســـیرهای استراتژیک ایران برای تجارت میان کشورهای هند، پاکستان، افغانستان و آسیای مرکزی، پیش‌تر در فرمان رئیس‌جمهور امریکا به گونه‌ی کلی مورد تحریم قرار گرفته بود. با این حال، منابع دولتی هند به رسانه‌های این کشور خبر داده‌اند که ایالات متحده معافیت هند برای بهره‌برداری از بندر چابهار را تا اوایل ســـال آینده تمدید کرده است. بربنیاد گزارش‌ها، با تمدید این معافیت، هند می‌تواند از طریق چابهار، کمک های بشردوســـتانه و ضروری به افغانســـتان ارسال کند و مسیر تجارت خود را بدون وابســـتگی به پاکستان ادامه دهد. سیر قریشی، آگاه مســـایل اقتصادی، در این باره چنین دیدگاه دارد: «بندر چابهار دسترسی مستقیم به دریا از طریـــق ایران را برای افغانســـتان فراهم می‌ســـازد و وابســـتگی ما را به پاکستان کاهش می‌دهد. ما همواره با این کشـــور به‌دلیـــل چالش‌های سیاســـی در زمینه‌های ترانزیتی و تجارتی مشـــکل داشـــته‌ایم و حتی پاکستان چندین بار قرارداد اپتا را نقض کرده است. همچنان، این بندر می‌تواند هزینه‌هـــای تجارتی را نیز کاهش دهد.» با توجه بـــه اینکه پاکســـتان تمامی بنادر تجـــاری خود با افغانستان را بســـته است، افغانســـتان بیش از پیش به مســـیرهای جایگزیـــن، از جمله چابهار، نیازمند اســـت. سکتور خصوصی افغانستان این اقدام هند را ستایش کرده و معتقد است که کشور سالانه می‌تواند حجم بیشتری از کالاهای خود را از طریق این مســـیر منتقل کند. این در حالی است که در تاریخ ۲۹ سپتامبر، ایالات متحده در پی اعمال تحریم‌های گسترده اقتصادی علیه ایران، تمامی معافیت‌های تحریمی بندر چابهار را لغو کرده و اعلام کرده بود که هرگونه تجارت از این مسیر، مشمول تحریم‌های آمریکا خواهد شد.

وزارت زراعت طرح پنج‌ساله معیشت بدیل برای کشاورزان را تصویب کرد

وزارت زراعت، آبیاری و مالداری امارت اسلامی افغانستان اعلام کرده که به هدف فراهم‌سازی زمینه‌های اقتصادی حلال و پایدار برای دهاقین کشور، بر اساس فرمان رهبر امارت اسلامی درباره‌ی ممنوعیت کشت کوکنار، طرح پنج ساله‌ای را برای ایجاد معیشت بدیل تهیه و منظور کرده است. به گفته‌ی مسـؤلین این وزارت، برای عملی‌سازی این طرح و ایجاد زنجیره‌ی ارزش در محصولات زراعتی، حدود ۴،۷۹ میلیارد افغانی نیاز است که با تطبیق این برنامه ها، در مجموع ۱۴۹ هزار و ۹۰۰ دهقان به گونه‌ی مستقیم و بیش از یک‌میلیون و ۴۹ هزار نفر دیگر به‌صورت

غیرمستقیم از آن مستفید خواهند شد. شیرمحمد حاتمی، ســخنگوی وزارت زراعت، آبیاری و مالداری، در این باره گفــت: «این طــرح به هــدف فراهم‌ســازی زمینه‌های اقتصادی حلال و پایدار برای دهاقین کشــور، در بخش هــای زراعت و مالداری، منابع طبیعــی و آبیاری اجرا می شود.» این طرح شــامل پروژه‌هایی در زمینه‌ی توسعه‌ی باغداری، رشد غله‌جات، انکشاف مالداری، بهبود سیستم های آبیاری، ایجاد ســبزخانه‌ها و مراکز آموزشــی برای دهاقین است. وزارت زراعت همچنان تاکید دارد که بر بنیاد بررسی‌های اقلیمی و اقتصادی افغانستان، گیاهانی چون زعفران، هنگ، پنبه، گندم و ســایر محصولات زراعتی را برای دهاقین معرفی و ترویج کرده است. در همین حال، شماری از دهاقین می‌گویند که به دلیل فقر و نبود فرصت های معیشتی، پیش از این به کشت کوکنار رو آورده بودند، اما اکنون پس از ممنوعیت آن با چالش‌های اقتصادی روبه رو شده‌اند. آنان از امارت اسلامی می‌خواهند تا در زمینه‌ی معیشت بدیل با آنان همکاری شود. وزارت زراعت همچنین تاکید کرده اســت که شماری از کشورهای کمک‌کننده در بخش معیشــت بدیل وعده‌ی همکاری داده‌اند و برخی از این کشورها همکاری‌های عملی خود را آغاز کرده‌اند.

افزایش ۷۰ درصدی صادرات قالین افغانستان به بازارهای جهانی

اتــاق تجــارت و سرمایه‌گذاری هرات اعــلام کرده که امســال صادرات قالین دســت‌باف افغانی به کشورهای مختلف، بیش از هفتاد درصد افزایش یافته است. به گفته مســؤلان این اتاق، در ماه‌های اخیر با بازگشــت مهاجران افغان از پاکستان، تولید قالین سنتی در کشور افزایش یافته و با نام افغانستان به بازارهای جهانی صادر

می‌شود. محمد یوسف امین، آمر اجراییه اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری هرات گفت: «پس از بازگشت مهاجران از پاکســتان به افغانســتان، صــادرات قالینی کــه با نام پاکســتان ولی در واقع توســط افغان‌ها بافته می‌شــد، کاهش یافته است. اکنون قالین‌ها در داخل کشور تولید می‌شــوند و با لوگو و نام افغانستان صادر می‌گردند.۹۹ درصد قالین دســت‌باف افغانی مصرف داخلی ندارد و به بازارهای جهانی صادر می‌شــود. بخش بزرگی از قالین افغانــی پیش‌تر با نام کشــورهای ایران و پاکســتان به بازارهای جهانی عرضه می‌شــد، اما اکنون این قالین‌ها مســتقیماً از طریق گمرکات افغانستان صادر می‌شوند. محمــد رفیــع نــادری، عضــو اتحادیــه مولدیــن و صادرکننــدگان قالین کشــور گفــت: «۹۹ درصد قالین افغانستان صادر می‌شود و مصرف داخلی ما حتی به یک درصد هم نمی‌رسد.» بر اساس آمارهای اتحادیه مولدین و صادرکنندگان قالین، بیــش از ۴۰۰ هزار نفر در حوزه غرب کشور در صنعت قالین‌بافی مشغول به کار هستند.

ABAADI ONLINE WEEKLY

د اقتصـــادي او تـــولنيزو مسايلـــو په برخـــه کـــې
د رياســـت الوزراء اقتصادي معاونيت خبري اوونيزه

اوونيزه
ابادي
هفته‌نامه آبادی

په ملـي اقتصـاد کــې د خصــوصي سکتــور رول تــه کتنه

فضل ولي شيراني

سريزه

خصوصي ســـکټور د يوه هېواد په اقتصادي پرمختګ کې مهمه ونډه لري. دغه سکټور د حکومتونو له قوانينو سره سم فعاليت کوي، سره له دې چې د يوه هېواد په پرمختګ کې زياته ونډه لـــري، تر څنګ يې خپلـــې اقتصادي ګټې هم ترلاسه کوي. اوســـمهال چې د افغانستان اقتصاد په هغه اندازه نه دی غوړېدلی، لکه څومره چې اړتيا ورته شته، نو له دې املـــه اقتصـــادي خپلواکۍ ته اړتيـــا ورځ تربلې مخ په ډېرېدو ده. دا هغه حالت دی چې يوه ټولنه يا هېواد د خپلې اړتيـــا وړ توکي په خپلواک ډول توليـــد او په دې برخه کې سوکه سوکه پر وارداتو د اتکا کچه راټيټه کړي. داسې حالت ته د رســـېدو له پاره يو مهم سکټور چې دی هغه خصوصي سکټور دی. دا سکټور کولای شي، د يوه هېواد په بېلا بېلو زيربناوو کې پانګونه وکړي او د هېواد په اقتصادي وده کې خپله ونډه ترسره کړي. اســـلامي امارت د خصوصي سکټور اهميت ته په کتو اوســـمهال پـــر دې کار کوي چې خپل اقتصادي بنســـټونه پياوړي کړي. د دې له پاره يې د هېواد ټولو هغو برخو ته چې اقتصادي وده ګړندۍ کوي، پام اړولی دی. لـــه طبيعي سرچينو څخه د اغېزناکې ګټې اخيســـتنې څخـــه نيولې، د کرنې تر پراختيا او د خصوصي ســـکټور تر پياوړتيا پورې ټولو برخو کې يـــې عملي ګامونه پورته کړي دي. اســـلامي امارت د افغانستان د اقتصادي خپلواکۍ له پاره د طبيعي سرچينو اغېزناک مديريت او د هغو د استخراج او اکتشاف په برخه کې کوټلي ګامونه پورته کړي دي. ددې ترڅنګ يې د خصوصي ســـکټور د پياوړتيا په موخه موثرې هلـــې ځلې کړې دي. ددې له پاره چې خصوصي ســـکټور پياوړی شي، د دې سکټور له پاره يې ګڼې اسانتياوې رامنځته کړې دي چې بـــه مثال يې د خصوصي سکټور د ملاتړ صندوق پرانيستل دي. په دې ليکنه کې غواړو چې د خصوصي سکټور، په ملي اقتصادي کې د خصوصي سکټور رول، خصوصي سکټور او د ملاتړ په برخه کې يې د اسلامي امارت اقداماتو ته کتنه وکړو.

خصوصي سکټور

خصوصي ســـکټور د يـــوه نظام د اقتصـــادي اډانې اصلي جوړونکـــی دی. ډېری پر دې باور دي چې دغه ســـکټور د هېوادونو د اقتصادي ودې او پراختيا اغېزناک لامل دی. تر سره شوې څېړنې ښيي چې خصوصي سکټور د عامه سکټور په پرتله د کورني ناخالص توليد، کاري فرصتونو په رامنځته کولو او د مـــلي عوايدو په لوړولو کې ســـتره ونډه لري. تر ځګړې وروســـته هېوادونو کې دغه سکټور د حکومت ملاتړ ته اړتيا لري، څو په ښـــو ودرېـــدو او په اغېزناک ډول په اقتصادي فعاليتونو کې خپل رول ترسره کړي او د هېوادونو اقتصـــادي ودې ته لاره هواره کـــړي. که څېرې موږ نورې نـــړۍ ته نظر واچوو، نـــو دا به راته جوتـــه شي چې د نړۍ پرمختللـــو هېوادونو کې خصوصي ســـکټور ډېر زيات قوي دی. دا چې خصوصي ســـکټور په ملي اقتصاد کې څه رول لري، لاندې يې لولو.

په ملي اقتصاد کې د خصوصي سکټور رول

دا هر چا ته جوته او ځرګنده ده چې خصوصي ســـکټور هغه برخه ده چـــې فعاليتونه يې د حکومت له دايرې وتلي او په خلکو، ســـوداګرو او پانګوالو پورې اړه لري، خو شرط پکې دادی چې خصوصي سکټور له شته پاليسيو سره سم پر مخ ځي. خصوصي سکټور د يوه هېواد اقتصادي محرک او له حکومت سره خوا په خوا کار او د هېواد په پرمختګ کې ونډه اخلي. کـــه چيرې د حکومت له لوري ددې ســـکټور ملاتړ وشي، نو د هېواد پـــر اقتصاد يې اغېزه مثبته وي. د حکومت د ملاتړ په صورت کې خصوصي ســـکټور بېلا بېل شرکتونه رامنځته کوي چې پر مټ يې د خلکو له پاره کاري فرصتونـــه رامنځته او د عوايدو په کچه کې زياتوالی راځي. کله چې عوايد زيات شي، بيا په داخلي بازارونو کې د تقاضا سطح لوړېږي او په پايله کې اقتصادي وده چټکه کېږي. د خصوصي ســـکټور په پياوړتيا سره يوه بله برخه چې د ملي اقتصاد په پرمختګ کې مهمه ونډه لري، هغه پانګونه ده. د خصوصي ســـکټور په مرســـته حکومت کولای شي زياته پانګه راجلب کړي. د پانګونې په جذب سره په هېواد کې بيا صنعت پراختيا مومي، د صادراتـــو او کورنيو توليداتو کچه لوړېږي. د خصوصي ســـکټور بله اقتصادي ګټه داده چې دغه ســـکټور تر ډېره بريده پر نوښـــتونو او د ټکنالوژۍ په پرمختګ تمرکز کوي. دا نوښتونه او ټکنالوژي د نويو څېړنو، د توليداتو د پراختيا، د لګښتونو کنټرول او صنعتي فعاليتونو کې ښه والي راولي او له دې سره د توليداتو کچه لوړېږي او اقتصادي وده ګړندۍ کېږي. د خصوصي سکټور په پياوړتيا سره په بازارونو کې د توليداتو ترمنځ د ســـالم رقابت له پاره لاره هوارېږي او ددې زمينه برابرېږي چې توليدي شرکتونه تر هر څه زيات د خپلـــو توليداتو پر کيفيت او قيمت دواړو بانـــدې تمرکز وکـــړي، پـــه دې سره بيا د توکـــو کيفيت کنټرولېدای او د بيو د لوړوالي مخه نيول کېږي. خصوصي سکټور کولای شي، چې د هېواد صادرات زيات کړي. ددې برخې توليدي شرکتونه او فابريکې هڅه کوي چې په نړيوالو بازارونو کې د خپلو توليداتو له پاره ځای پيدا او سالم رقابت ترسره کړي. کله چې په بهرنيو بازارونو کې د خپلو

محصولاتو له پاره ځای پیدا کړي، نو بیا ددې له پاره زمینه برابربري چې خپل تولیدات بهر ته صادر کړي. خو حکومت باید د صادراتو په برخه کې خصوصي سکتور ته یو څه اسانتیاوې او ګمرکي معافیتونه برابر کړي، څو یاد سکتور په نړیوالو مارکیټونو سالم رقابت وکړي. د صادراتو په زیاتوالي سره د کورنیو اسعارو د بیو په کنټرول سربېره د هېواد په ناخالصو تولیداتو (GDP) باندې مثبته اغېزه پرېوځي. نو ویلای شو چې د خصوصي سکتور ملاتړ کولای شي د اقتصادي ودې، کارموندنې، نوښتونو رامنځته کولو، د پانګې جذبولو او د هېواد د صادراتو په زیاتوالي کې مرسته وکړي. حکومتونه باید د خصوصي سکتور د پرمختګ له پاره مناسبې پالیسۍ، د پانګونې له پاره هر اړخیز قوانین، د فساد مخنیوی او همدارنګه د خصوصي سکتور د ملاتړ د مثبتو اغېزو د اعظمي کولو له پاره د حکومت او خصوصي سکتور د رول تر منځ مناسب انډول رامنځته او په پراخه کچه پورتنیو موارد ته زمینه برابره کړي، ددې موارد په رامنځته کولو سره به موږ یو پرمختللی اقتصادي هېواد ولرو.

خصوصي سکتور او د ملاتړ په برخه کې یې د اسلامي امارت اقدامات

اسلامي امارت د خصوصي سکتور اهمیت درک کړی دی. د خصوصي سکتور له پاره یې زیاتې اسانتیاوې رامنځته کړې دي. پانګوالو ته یې د پانګونې له پاره ښه فرصتونه برابر کړي دي. سوداګرو ته یې د سوداګرۍ په برخه کې ډېرې اسانتیاوې رامنځته کړې دي. صنعت کارانو ته یې د دوی د اړتیا وړ ټول امکانات لکه برېښنا برابره کړې او بشپړ ملاتړ یې کوي. د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال په خپلو وینااوو کې تل ویلي چې په هېواد کې د سرتاسري امنیت په ټینګېدو او د فساد کچې په ټیټېدو سره اوسمهال د هر ډول لویو، متوسطو او کوچنیو پانګونو لپاره ښه زمینه مساعده شوې ده. د محترم ملا صاحب په خبره، اسلامي امارت د وارداتو د تعویض د اغېزناکو سیاستونو په پلي کولو سره د داخلي صنایعو ملاتړ ته دوام ورکوي چې دا د هېواد د ملي اقتصاد په پیاوړتیا کې مهم رول لوبوي. دغه راز د خصوصي سکتور د ملاتړ په برخه کې وروستی ګام چې اسلامي امارت پورته کړی دی، هغه له خصوصي سکتور څخه د ملاتړ په موخه د جوړ شوي صندوق پرانیستل و. د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال له خصوصي سکتور څخه د ملاتړ او هغو ته د لازمو اسانتیاوو برابرولو په برخه کې د دغه صندوق رامنځته کول مهم وبلل او ویې ویل، چې په دې سره به د خصوصي سکتور د ملاتړ ترڅنګ د سوداګرۍ، ترانزیټ، صنعت او کورنیو تولیداتو د ودې او پرمختګ بهیر ګړندی او دغه راز به هېوادوالو ته د کاري فرصتونه برابر شي. محترم ملا صاحب زیاته کړه، اسلامي امارت ته له خصوصي سکتور څخه ملاتړ، کورنیو او بهرنیو پانګوالو ته د پانګونې زمینې برابرول او د کورنې صنعت پرمختګ لومړیتوب لري او په همدې موخه د عالیقدر امیرالمؤمنین شیخ صاحب حفظه الله له لوري مالیاتي جریمې او پر اصنافو او کسبګرو باندې ثابتې مالیې معاف او تخفیف ورکړل شوی. همدا راز د شرکتونو د تضمیناتو، تامیناتو او طلباتو ورکړه هم پیل شوې ده. ددې ترڅنګ اسلامي امارت د کورنیو تولیداتو د ملاتړ په موخه پر هغو وارداتي اقلامو ګمرکي تعرفې لوړې کړې، چې هغه په کور دننه تولیدېږي او د خلکو اړتیاوې پوره کولی شي. دغه راز په هېواد کې اسانه قوانین، ارزانه بشري ځواک، نه کارول شوی بازار او داسې نور هغه څه دي چې د خصوصي سکتور له پاره ګټور تمامېدای شي. له دې څخه دا په ډاګه شوه چې اسلامي امارت د خصوصي سکتور اهمیت ته په کتو ددې سکتور د پیاوړتیا له پاره خپلې هلې ځلې کړې دي، اوس خصوصي سکتور لکه څنګه چې پاس یادونه وشوه، باید خپل مسوولیت درک او په ښه ډول یې ترسره کړي. په دې سره به د هېواد ټول سکتورونه وده وکړي او په ټوله کې به اقتصادي وده پیل شي.

پایله

د هېواد په عنعنوي اقتصاد کې د خصوصي سکتور ونده خورا غښتلې ده او د حکومت د عوایدو زیاته اندازه هم له دې لارې برابربري. خصوصي سکتور خلکو ته د کار او ګټور فعالیت امکانات برابروي او پرته له دې کېدلای شي چې په میلیونونو هېوادوال د معیشت امکانات ونه لري. که چیرې د خصوصي سکتور له پاره امکانات برابر شي؛

ABAADI ONLINE WEEKLY

د اقتصـــادي او تــولنيزو مسايلـــو په برخــه کــې
د رياســـت الوزراء اقتصادي معاونيت خبري اوونيزه

ابادي
هفته‌نامه آبـادی

نو په دې صورت کې د ســالمو سياليو له لارې کېدای شي چې هېـــواد د توليداتو په برخه کې پـــر ځان متکي شي. اسلامي امارت د خصوصي سکټور اهميت ته په کتو ددې ســـکټور د پياوړتيا له پاره جدي ګامونه پورته کړي دي. په هېـــواد کې ددننه يې د پانګونې له پـــاره فرصتونه رامنځته کـــړي او پانګوال کولای شي، په امن او خوندي فضا کې پانګونه وکړي. د خصوصي ســـکټور له پاره ګمرکي تعرفې او ماليې يا خو صفـــر دي او يا يې هم ډېرې راټيټې کړې دي. اسلامي امارت د خصوصي سکټور د ملاتړ په موخه د انويســـټ په نامه شرکت جوړ کړی او ددې شرکت ټول ونـــډوال افغانان دی. اســـلامي امارت هڅـــه کوي چې سترې پروژې د همدې شرکت له لوري عملي کړي. دغه راز په هېواد کې دننه صنعت کارانو او ســـوداګرو له پاره د مالياتي جريمـــو معافيت بله هغه ګام دی چې اســـلامي امارت د خصوصي ســـکټور د پياوړتيا او پرمختګ له پاره اخيســـتی دی. د طبيعي سرچينو په ځانګړي ډول ســـترو کانونو زياتره قراردادونه له خصوصي سکټور سره لاسليک شـــوي دي. دغه راز لکه پورته مو چې اشاره ورته وکړه، د خصوصي ســـکټور د ملاتړ د صندوق پرانيستل، دا او دې ته ورته نورې اســـانتياوې هم رامنځته شوې دي. نو اوس خصوصي سکټور ته هم په کار ده چې د هېواد په ټولو هغو سکټورونو کې چې کولای شي، د هېواد اقتصاد پياوړی کړي، خپله پانګونه ونه ســـپموي. پـــه دې سره به له يوه لوري خصوصي ســـکټور لکه څنګه چې د يوه هېواد د ملي اقتصاد پـــه پياوړتيا کې مهم رول لـــري، خپل دغه رول ترسره کړی وي او له بل لـــوري به مو هېواد له اقتصادي پلوه پر ځان بسيا شوی وي.

د بهرنيو اسعارو بيې

د کابـــل په شهزاده ســـرای کې د افغانۍ پر وړاندې د بهرنيو اسعارو د نن ورځې بيې

اندازه	پولي واحد	پېرل	پلورل
۱	امريکايي ډالر	؋۶۶,۴۰	؋۶۶,۴۵
۱۰۰۰	پاکستانی کلداري	؋۲۲۷	؋۲۲۷
۱۰۰۰	ايراني تومن	؋۰,۶۱	؋۰,۶۲
۱	اروپايي يورو	؋۷۶,۴۱	؋۷۶,۴۶
۱	روسي روبل	؋۰,۸۲	؋۰,۸۲

اندازه	پولي واحد	پېرل	پلورل
۱۰۰۰	هندی کلداري	؋۷۴۹	؋۷۵۰
۱	انګليسي پونډ	؋۸۶,۷۲	؋۸۶,۷۸
۱	سعودي ريال	؋۱۷,۷۰	؋۱۷,۷۲
۱	اماراتي درهم	؋۱۸,۰۸	؋۱۸,۰۹
۱	چيني ين	؋۹,۳۲	؋۹,۳۲